

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus Unicus. Argumentum. Beneficia Jurispatronatus an
comprehendantur sub Concordatis Germaniæ; Et an, & quando elapso
Trimestre Summo Pontifici competende ad conferenda beneficia vacantia
in sex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

ARGUMENTUM.

Beneficia Jurispatronatus an comprehendantur sub Concordatis Germaniæ. Et an, & quando elapso Trimestre Summo Pontifici competente ad conferenda beneficia vacantia in sex Mensibus, ex vi concordatorum reservatis, Ordinarius nequeat illa libere conferre.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficia Jurispatronatus non cadunt sub concordatis Germaniæ. Intellige ut num. 8.
- 2 In Impetrationibus Beneficiorum est exprimendus verus valor.
- 3 Ordinarius jure devoluto ex vi Concordatorum potest liberè providere beneficium vacatum in mense reservato; si Papa intrà Trimestre de eo nullo modo provideat. Limita ut n. 12. & 13.
- 4 Litera Apostolica in omnibus justificata sunt exequenda.
- 5 Beneficia vacantia in Mense Januarii, & in aliis quinque mensibus ex vi Concordatorum sunt Sedi Apostolicæ reservata. Amplia ut ibi.
- 6 Officia Ecclesiastica, quæ non dantur in titulum, aut Cappellania merè laicales non comprehenduntur sub concordatis.
- 7 Beneficia Jurispatronatus Ecclesiastici cadunt sub Concordatis. Amplia ut ibi.
- 8 Beneficia Jurispatronatus mixti non cadunt sub concordatis.
- 9 In canonicatibus, & beneficiis Germaniæ juxta concordata, valor exprimi solet in vigintiquatuor ducatis.
- 10 Provisio, seu appositio manus Summi Pontificis intrà trimestre sufficit ut Canonicatus, aut beneficium sit specialiter affectum, etiamsi Litera Apostolica in eodem termino non fuerint expedita, & num. 20. & 23.
- 11 Provisio Apostolica non est nulla, si omisum fuerit fieri publicationem obtenta provisionis intrà tres menses. & n. 22.
- 14 Papa si ob aliquod legitimum impedimen-

tum non conferat beneficium reservatum intrà Trimestre, Jus conferendi non redit ad Ordinarium, nec per viam prescriptionis, nec per viam devolutionis, & num. 15.

- 16 Papa elapso Trimestre, potest conferre beneficium per viam purgationis moræ.
- 17 Dies vacationis beneficii an computetur in Trimestre.
- 18 Si erigeretur, & fundaretur beneficium in mense reservato an caderet sub concordatis.
- 19 Mensis Septembris est Sedi Apostolicæ ex vi concordatorum reservatus.
- 21 Ordinarius non potest disponere de beneficio, alteri intrà Trimestre à Papa collato.

CASUS UNICUS.

VAcato prima die Januarii in quadam Ecclesia Cathedrali Germaniæ Canonicatu de Jurepatronatus Capituli quidam Sacerdos illum impetravit mense Februarii in dataria Apostolica tamquam de reservato, & sub expressione valoris non excedentis annuos ducatos vigintiquatuor aureos de Camera, Literas tamen Apostolicas non expedivit nisi in Mense Aprilis; E contra Ordinarius elapsis tribus Mensibus, cum in loco Canonicatus nemo comparuisset à S. Sede Apostolica Provisus, contulit eundem Canonicatum jure devoluto alteri Sacerdoti; Quæritur an Litera Apostolica sint exequenda vel potius Provisio Ordinarii sit sustinenda?

Literas Apostolicas non esse exequendas suadet ex eo, quod ipsæ primò aspectu appareant subreptitiæ, tum quia non fuit notificatum Summo Pontifici, quod supradictus Canonicatus erat de Jurepatronatus; si enim Papa id scivisset, Canonicatum tanquam de reservato non contulisset, cum Beneficia Jurispatronatus non cadant sub concordatis, & aliis reservationibus Apostolicis, sed quocumque tempore vacent semper ad Patronorum præsentationem sunt providenda, nè Christi fideles à beneficiis, & Ecclesiarum foundationibus retrahantur juxta: *Alexand. cons. 75. in princip. n. 1. volum. 4. Roch. de Curt. de Jurepat. verb. honorificum quest. 4. n. 22. & seq. & quest. 24. n. 54.*

n. 54. Lambertin. eodem tract. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 22. Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. gloss. 18. n. 1. & seqq. Garz. de benef. p. 5. cap. 1. n. 571. & seqq. & in terminis concordatorum Nicolartus ad Concordat. German. tit. 1. dub. 5. §. 8. Cbokie ad Regul. 8. cancell. gloss. 1. n. 3. & gloss. 8. per tot. & ad Preces primarias sect. 2. lit. Q. vers. Praesentationem, Barbos. de offic. & potest. Episcopi p. 3. alleg. 57. num. 25. & seqq. & num. 144.

- 2 Tum quia non fuit expressus verus valor ejusdem Canonatus, cum ille ascendat ad annuos ducatos 400. contra determinationem Regulæ 55. Cancellariæ, ubi expressè sancitur, quod in impetrationibus beneficiorum sit exprimendus verus valor sub pœna nullitatis gratiæ; Unde non sunt exequendæ, sed retardari merentur juxta auctoritates, quas refert, & sequitur Rot. in Parmen. Beneficii 28. Januarii 1701. §. Cum enim coram Eminentiss. Scotto.

Et consequenter sustinenda venit provisio ab Ordinario facta de eodem Canonatu; non solum quia iste utpote Patronali, non cadit sub concordatis

- 3 Germaniæ; verum etiam quia etiam admittitur ejus comprehensione sub eisdem concordatis, tamen cum non apparuerit in loco beneficii Papam intra tres menses à die notæ vacationis providisse de eodem Canonatu, potuit proinde ex forma concordatorum Ordinarius illam jam devoluto validè conferri ex superius firmatis in Commentario.

- 4 At his omnibus posthabitis, & minime attentis censeo præfatas Literas Apostolicas esse exequendas, & cum sint in omnibus plenè justificatæ, plenam etiam merentur executionem ad Text. in cap. Si Capitulo de concess. præben. in 6. Rot. decis. 141. n. 2. p. 19. rec. & alibi passim. Justificatio autem dictarum Litterarum in eo quod attinet ad controversi Canonatus reservationem, clarissimè resultat ex illius vacatione in Mense Januarii, qui Mensis, ut patet ex hoc Canone, est Sedi Apostolicæ reservatus, aded ut cæteræ dignitates post Majores in cathedralibus,

- 5 & principales in Ecclesiis Collegiatis, & quæcunque alia beneficia vacantia in dicto mense, & in aliis quinque mensibus ibidem enumeratis, comprehenduntur

sub concordatis, & sunt Papæ reservata, & ad ejus liberam collationem pertinentia sive sint, erecta antè, sive post datam, & publicationem concordatorum, sive sint monocularia (quæ dicuntur, quoties in Ecclesia unum dumtaxat est beneficium, vel quoties collatori competit unius tantum beneficii collatio), sive denique sint officia Ecclesiastica, dummodò tamen dentur in titulum, & ad vitam Titulati, secus si non dentur in titulum, uti sunt officia custodis, Cellarii, Protonotariorum, nec non Cappellaniæ merè laicalis, & ad nutum amovibilis, aut legata Misfarum, ista enim non comprehenduntur sub concordatis, neque sunt Sedi Apostolicæ reservata; quocumque mense vacant; ut de his omnibus tradit Nicolartus ad concordata Germania tit. 1. dub. 2. §. 3. & dub. 3. §. 2. cum seqq. & dub. 4. §. 2. quem sequitur Rot. in Monasterien. Decanatus 26. Aprilis 1709. §. Siquidem coram R. P. D. bo: me: Caffarello; & in Monasterien. Vicariæ 3. Aprilis 1713. §. Neque coram R. P. D. Lancetta.

- 7 Non obstante quod idem Canonatus fit Jurispatronatus, quia cum sit Jurispatronatus Capituli dictæ Ecclesiæ Cathedralis, dicitur esse Jurispatronatus Ecclesiastici, & consequenter concordatis subiectus; cum Beneficia Jurispatronatus Ecclesiastici cadant, & comprehendantur sub eisdem concordatis, etiam si adesset contraria observantia, quia decretum irritans, quo concordata sunt munita, destruit omnem consuetudinem, & ponit in mala fide præscribere prætendentem, ut expressè tuentur Nicolartus ad Concordat. German. tit. 1. dub. 5. §. 7. Cbokie ad Regul. 8. Cancell. gloss. 8. num. 1. Rot. dec. 572. num. 11. coram Cerro; & in Monasterien. Vicariæ 12. Martii 1706. §. Justificatio coram R. P. D. Omanna, & in Monasterien. Decanatus 26. Aprilis 1709. §. Qui tamen coram bo: me: Caffarello.
- 8 Contrariis Auctoritatibus superius relatis n. 1. procedentibus in Beneficiis de Jurepatronatus laicali, quæ certo equidem ex ratione ibi deducta non cadunt sub concordatis, sicuti sub eisdem non cadunt beneficia Jurispatronatus Mixti ut testatur idem Nicolartus ubi supra §. 14.

Resultat etiam Justificatio earundem Literarum in eo, quod spectat ad expressio-

tionem valoris, ex eo quod iste fuerit expressus per non excessum in viginti quatuor ducatis, quod sufficit ad hoc, ut dicatur justificatus dum in Canonicatibus, & beneficiis Germaniæ juxta concordata valor ex primi solet in viginti quatuor ducatis. *Card. de Luc. de benef. disc. 90. n. 15. Rot. dec. 69. n. 3. p. 12. & in Monasterien. Vicaria 3. Aprilis 1713. §. Illa coram R. P. D. Lancetta, & in Hildesmen. Canonicatus 16. Martii 1716. §. Pro exequendis coram R. P. D. Crispo.*

Quin ullatenus officiat objectum, quod cum Provisio Apostolica dicti Canonicatus intrâ tres menses à die vacationis non innotuerit in partibus, validè potuerit Episcopus ad formam hujus *Canonis* eundem Canonicatum jure devoluto conferre. Siquidem Summus Pontifex providit dictum Canonicatum intrâ trimestre, dum signavit supplicationem à Provisio Apostolica porrectam mensè subsequenti Februarii; quæ provisio seu appositio manus Summi Pontificis intrâ trimestre sufficit ad hoc, ut dictus Canonicatus dicatur remansisse dispositioni Papæ specialiter affectus, etiam si in eodem termino Literæ Apostolicæ non fuerint expeditæ, & ad hoc ut nemo de eodem tamquam devoluto disponere possit juxta declarationem Gregorii XIII. de qua supra in Commentario num. 2. & ad Text. in Extravag. Romani Pontificis §. Romani quoque de præben. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 25. n. 33. & seqq. cum aliis in Treviren. Parochialis 26. Junii 1715. §. Quoniam cum seq. coram R. P. D. Lancetta inferius impressi. quæ fuit confirmata 10. Febr. 1716. coram R. P. D. Foscaro. Et quamvis idem Gregorius ubi supra ad excitandam diligentiam Provisorum velit significationem obtentæ Provisionis intrâ tres menses fieri debere, non proinde annullat provisionem, si hoc omissum fuerit *Rot. in Colonien. Canonicatus apud Branden. ad concordat. German. in 2. Notabili n. 4. & seq. Adeoque cum Papa intrâ tres menses contulerit, nulla, & irrita remansit collatio dicti Canonicatus facta ab Episcopo sub falsa devolutionis Causa. Rot. in Augustana Canonicatus 12. Januar. 1703. §. Cum itaque coram Reverendissimo Molines, & in dict. Treviren. Parochialis 10. Febr. 1716. §. Absque eo coram R. P. D. Foscaro.*

Sed etiam per hypothese[m] admissio quod Papa intrâ Trimestre nullo modo apposuerit manus sepe dicto Canonicatu, non proinde est absolutè, & indefinitè verum, quod Ordinarius possit illum jure devoluto conferre, dum in duobus casibus fieri potest, quod, non obstante, quod Summus Pontifex in termino Trimestris non apposuerit manus super beneficiis vacantibus in mensibus reservatis, jus liberè conferendi non redeat ad Ordinarium.

- 12 Primus est, si Papa post illos tres Menses præveniat Ordinarium in conferendo beneficium, hujusmodi namque præventio, & provisio Apostolica præventivè facta impedit, & aufert facultatem Ordinario liberè conferendi, adeo ut si Ordinarius postea provideat, Provisio Apostolica præfertur, & excludit Provisum ab ordinario; Ratio est, quia Papa dando ordinariis facultatem in hoc *Canone* conferendi beneficia vacata in mensibus reservatis lapsio trimestri, præsumitur non se spoliasse, imò sibi reservasse facultatem concurrendi cum ordinariis etiam in eorum Mensibus *ad Text. in cap. Dudum & cap. Quamvis il 2. de præben. in 6. Branden. ad concordata Germania quest. 6. n. 18. & in prim. notab. n. 1. & seqq. Nicolart. ad concordat. German. tit. 1. dub. 11. §. 3. Rub. in ann. ad dec. 2. ex n. 208. p. 3. rec. Lara de annivers. & Cappell. lib. 2. cap. 10. n. 22. Rot. in Augustana Canonicatus 12. Januar. 1703. §. Propterea coram Reverendiss. Molines.*
- 13 Secundus casus est, si Papa fuerit legitimè impeditus conferre beneficium intrâ Trimestre, eo quia e. g. sit graviter infirmus, aut ex eo, quia durante adhuc Trimestre, Sedes Apostolica vacaverit, in hoc casu lapsus Trimestris non nocet Papæ, sed remanet ei jus salvum ad *Text. in cap. Quia diversitatem de concess. præben. ibique Fagnan. n. 1. idem in cap. Nulla n. 33. eod. tit. Sabell. in Summ. §. Impedimentum sub num. 2. Rebuf. in prax. tit. de devolut. n. 13. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 24. n. 10. Murga de benef. q. 3. n. 403. Garz. eod. tract. p. 10. cap. 2. n. 17. Neque elapso eodem Trimestre, Jus conferendi redit ad ordinarium; Ratio est, quia aut volumus admittere jus conferendi redire ad ordinarium per viam præscriptionis juxta *Butr. in cap. statutum de præben. in 6. n. 8. ibiq.**

Joan.

Joan. Andr. n. 1.; & hoc dici non potest cum non valenti agere non currat præscriptio. *Text. in l. cum potissime §. In iis, & §. Illud C. de præscript. l. prima c. de annal. except.* cum aliis adductis per *Rot. coram Coccin. dec. 5 17. n. 8. & decis. 1699. n. 13. coram Cerr. dec. 209. n. 2. coram Priolo dec. 417. n. 22. & in Rec. decis. 330. n. 17. & dec. 366. n. 5. p. 19. rec.*. Aut per
 15 viam devolutionis, & hoc pariter dici nequit, quia cum hujusmodi devolutio supponat negligentiam, hæc in Pontifice legitime impedito considerari nequit, sicque quælibet devolutio exclusa remanet per *Text. in cap. Illa nê Sede vacante, ibique Gloss. Barbof. de potest. Episcopi p. 3. alleg. 123. sub n. 28.*, & optimè consideravit *Rot. in Augustana Canonatus 12. Januar. 1703. §. Quinimò coram Reverendis. Molines.* Sed Papa in hoc casu, etiam si
 16 sit lapsus Trimestre, potest nihilominus conferre beneficium per viam purgationis moræ juxta *Gloss. in cap. statutum verb. per se ipsos de præben. in 6. ibique Barbof. n. 7. idem in tract. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 13. n. 35. Ventrigl. in prax. p. 2. annot. 2. §. 1. n. 18.* & alii apud *Rot. in d. Augustana Canonatus ubi supra §. Propterea.* Qua propter illa propositio, quod ex forma concordatorum Germaniæ possint Ordinarii in mensibus etiam reservatis liberè providere, si non appareat Papam providisse infra tres menses à die notæ vacationis, intelligenda venit, quatenus post illos tres menses Papa non præveniat, & quatenus non fuerit legitime impeditus beneficium providere intrà Trimestre, & beneficium non conferat per viam purgationis moræ.

17 Ad perfectam notitiam præsentis Canonis, Quæro in hoc casu. Primo. An dies vacationis computetur in Trimestre, vel potius supputatio Trimestris incipienda sit à die immediatè sequenti? Respondeo diem vacationis non computari in Trimestre, quia cum in supradictis concordatis legantur sequentia verba = *Non apparuerit intrà tres menses à die notæ vacationis quod alicui de illo Apostolica Auctoritate provisum fuerit, ex tunc, & non antea Ordinarius &c.* =, & cum in Bulla Gregoriana superius in Commentario relata num. 2. habeantur hæc = *Post lapsus trium Mensum ex die notæ vaca-*

tionis = Hujusmodi dictiones *A, Ex,* operantur ut computatio temporis non sit facienda de momento ad momentum nec dies vacationis computetur in Trimestre, imò à præfixo termino excludatur. *Gloss. in cap. Statutum verb. numerandum n. 3. de præben. in 6. ibique Barbof. n. 5. & 14. Rot. in d. Augustana Canonatus 12. Januar. 1703. §. Huc usque coram Reverendis. Molines.*

18 Secundo quæro; si beneficium de Jurepatronatus Ecclesiastico vacaret prima vacatione per ejus erectionem, & fundationem in mense reservato; seu si erigeretur, & fundaretur beneficium in mense reservato, an caderet sub concordatis, & Regulis reservatoriis? *Garzias de benef. p. 5. cap. 1. §. 11. n. 520.* censet non comprehendì sub concordatis, quia durum sibi videtur, & à mente Papæ longè alienum, quod si in Mense Apostolico crearetur, & erigeretur beneficium per Ordinarium, quod esset de Jurepatronatus Ecclesiastico, Ordinarius ipse non posset illud conferre pro prima vice, nec Patronus Ecclesiasticus præsentare; *Gonzalez verò ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. n. 50.* affirmativam tuctur sententiam, nempe tale beneficium venire sub concordatis, & Regulis reservatoriis, etiam in prima vacatione per creationem, & erectionem. *Nicolartz autem ad concordata Germaniæ tit. 1. dub. 4. §. 4.* prior sententia magis placet, nè Fundatores à foundationibus beneficiorum arceantur, si simulatque creata essent, in mense videlicet Apostolico, Provisis Apostolicis deberentur.

R. P. D. L A N C E T T A

Triviren. Parochialis.

Mercurii 26. Junii 1715.

Parochialem Ecclesiam S. Martini de Ryoll, quam uti vacatam in mense reservato Matthias à Sanctissimo obtinuerat sub datum quinto idus Novembris anni 1713. Abbas S. Matthiæ Ordinis Benedictinorum apud Treviros jure devoluto successivè contulit Petro Menges sub die 13. Januarii subsequenti anni, ad cujus instantiam commissa mihi ex integro per Signaturam Justitiæ Causa, de-

dedi dubium an Literæ Apostolicæ essent exequendæ. *Et exequendas esse*, DD. rescripserunt, quia plenè constitit de illarum justificatione, tùm quoad Clericatum ex approbatione ab eodem in concursu reportata coram Examinatoribus, tùm quoque quoad reservationem, ex quo vacatio contigit de mense Septembris, qui S. Sedi Apostolicæ reservatus est, ut patet ex tenore Bullæ, quam vo-
19 cant Concordatorum Germaniæ Nicolai Papæ V. & dixit *Rota dec. 522. n. 6. p. 19.*, & in *Monasterien. Decanatus 26. Aprilis 1709. S. Justificatio coram bo. me. Caffarello.*

Non obstat quod jam elapsis tribus mensibus à die notæ vacationis in loco Beneficii, cùm nemo comparuisset à S. Sede Apostolica provisus, ritè recteque poterit Abbas S. Matthiæ Ordinarius Collator ad formam eorundem Concordatorum d. Parochialem Ecclesiam jure devoluto conferre.

Quoniam cùm Sanctissimus usque sub
20 die 9. Novembris 1713. atque idè duobus nondum effluxis mensibus à die vacationis, & obitus ultimi possessoris super hoc beneficio manus apposuisset, illudque Matthiæ contulisset, nemo subinde potuit sive Episcopus, sive alius quicumque Ordinarius Collator de eodem beneficio tanquam devoluto disponere, quia illud post ejusmodi manus appositionem statim remanserat dispositioni Papæ specialiter affectum, ad *Text. in Extravag. Romani Pontificis S. Romani quoque de præben. Lotter de re benef. lib. 2. q. 25. n. 33. & seqq. Rot. dec. 112. 237. & seq. & dec. 333. n. 8. part. 16.* cum aliis in *Gerunden. Canonatus 25. Junii 1714. S. Constituit coram Me.*

Atque ex hac ratione nihil urget, quod
21 Matthias non prius quàm sub die 8. Februarii 1714. jam lapsò dicto trimestri literas suæ provisionis in partibus exhibuerit; Nam etiam hoc casu propter obstaculum dictæ affectionis, & præventionis non posse Ordinarium disponere de beneficio jam alteri intrà dictum Trimestre à

Papa collato declaravit nostrum Sac. Tribunal 13. Februarii 1559. coram Fabio Accorambono, cujus interpretationem tamquam juri, & æquitati maximè conformem, vim legis habere, subinde justit fa. me. Gregorius XIII. speciali in id edita Constitutione *impress. in Bullar. nov. tom. 2. inter suas la 41.* ut præcisè respondendo huic objecto dictum fuit in *una Colonien. coram Comitulo, qua est decisio 69. penès Posth. de manut. n. 4.*

Quemadmodum neque pariter ex hoc capite gratia Apostolica ab eodem Matthia obrenta nulla aut irrita remansit, quia tamen in prælaudata Gregorii Constitutione ad excitandam diligentiam eorum, quibus à S. Sede beneficia conferri contingat, statutum fit, ut intrà prædictos tres menses significatio aliqua obtentæ provisionis in partibus fieri debeat, nullitatis tamen pœna incussa non legitur, ut benè observat *Nicolartus post eandem Constitutionem ad concordata Germania tit. de reservatis n. 2. Kochier. ad regulas Cancell. reg. 8. gloss. 10. n. 4. & 5. & respondit Rot. d. dec. 69. penès Posth. n. 4.*

Absque eo quod replicare juvet, quod Literæ Provisionis Apostolicæ expeditæ
23 fuerint à Matthia sub die 19. Januarii 1714., adeoque post collationem Ordinarii factam usque sub die 13. ejusdem mensis; nam cum supplicatio, illius nomine, Sanctissimo porrecta, longè ante signata fuerit, nempe sub die 9. Novembris 1713., ab hac die dicitur Papa manus apposuisse, & impedivit collationem cujuscumque alterius inferioris, ut disertè caveretur in laudata Constitutione Gregorii, cujus dispositio in hac quoque parte maximè convenit cum Jure communi, juxta quod unice attenditur tempus datæ literarum, licèt ipsæ longè post expeditæ fuerint *Wammes de Jur. Pontific. tom. 1. conf. 1. n. 5. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 12. sub n. 45. Corrad. in praxi benef. lib. 3. cap. 8. n. 4. Rota coram Merlin. dec. 281. n. 13., & in Colonien. Canonatus prima gratiæ 13. Decembris 1709. S. Ea verò coram Me.*

Et ita utraque &c.